

Gebeter. Det er ikke engang det, jeg venter, at vi skulle kaste os ind i denne Veddekamp, hvor heldig det end i mange Henseender kunde være for os at heile til Kronen for Opdagelser paa fremmede Gebeter. Nei, det er vort gamle Land, jeg ønsker undersøgt; det er Grønlands Østkyst, som jeg tror har et uafviseligt Krav paa, at vi ikke længere forsømme at opfylde den Pligt, vi have til at undersøge den. For at kunne forstaa, hvad der her er Tale om, for at man kan forstaa, at dette virkelig i Ordets strengeste Betydning er et Nationalanliggende, en Nationalgjæld, som kun altfor længe har ventet paa at finde noget Afdrag, for ikke at sige nogen Betaling — vi kunne ikke afbetale den Skyld, der her forpligter os — lad mig saa med et Par Ord minde om, hvorledes Forholdet her er. Da Dronning Margrete overtog Norges Krone, fulgte herved Herredømmet over de norste Bilande. I en lang Række af Aarhundreder havde der blandt disse været et, der indtog en dengang ikke ringe Stilling, og det var Grønland. Beretningerne fortælle os, at der paa Østerbygden — thi det var den fremragende — fandtes ikke mindre end 190 Bygder, en stor Del Kirker, et eget Bispesæde i Garde samt Klostre, baade Munke- og Nonneklostre. I nogen Afstand derfra var der endnu en lignende Kolonisation, nemlig paa Vesterbygden, hvor der imidlertid fandtes langt færre Bygder, nemlig 90, og 4 Kirker, der naturligvis henhørte under Bispen i Garde. Eskimoer fandtes slet ikke. Dere først langt senere komne ind, sandsynlig fra Amerika norden om Vandene. Det var en Befolkning af ægte nordisk Rød, der her havde slaaet sig ned, og som lidt efter lidt opnaaede at udvilde en for os aldeles ubegribelig og forbausende Energi. I den sidste Tid før denne Overdragelse til den dansk-norske Krone fandt Sted, havde Forholdet imidlertid meget forværret sig; imod Slutningen af det 14de Aarhundrede begyndte Eskimoerne nemlig at vise sig paa Vestkysten, og efter de voldsomste Kampe med Vesterbygden, der synes at have staaet i en meget vanskelig Kommunikation med Østerbygden, lagdes Vesterbygden øde. Da Østerbygden var bleven underrettet om den Nød og Glendighed, der havde truffet deres Landsmænd, sendtes Undsætning, men den kom for sent, og den fandt ikke Andet end hærgeede Bopæle og ingen Overlevende. I denne Nød henvendte man sig til Norge, men der var foregaaet en høist ulykkelig Omvæltning. Stedetfor at det tidligere havde været frit Land, som frit blev besejlet af alle Nordmænd, var det henlagt under den norste Krone som Domænebesiddelse og var bleven særlig henvist til, som det hedder, „Kongens Fædebud“, og gif paa lignende Maade over til Dronning Margrethes Fædebud, og deraf fulgte, at ingen Privat længere maatte beseile det, det var kun Kongens Skibe, der maatte vedligeholde Forbindelsen og bringe Behoerne de uafviselige Fornødenheder, de havde,

thi det er aabenbart, at de havde en stor Del Fornødenheder, som de kun kunde faae bragt fra Møderlandet. Forholdet var overmaade slet. Efter den bekjendte Pest, der havde hærget ogsaa Norden i Midten af det 14de Aarhundrede, var al Foretagelsesaaend for lang Tid slappet. Man veed Intet videre, man veed blot, at der skete tilspyneladende Intet. Under Dronning Margrethes veed man heller Intet, man veed blot det, for at nævne Noget, at i hendes Regjeringstid bleve en Del Skipperne tiltalte, fordi de havde vovet at beseile Grønland. Smidertid bleve de fristjendte, da det blev opløst, at det kun var slet, fordi de i Havsnød havde været tvungne til at anløbe Landet for at frelse sig selv og deres Skib. Der gif nu lang Tid. Norden var hjemløst af blodige Borgerkrige, Opmærksomheden var henvendt paa ganske andre Forhold og den grønlandske Befolkning tænkte man ikke paa. Det sidste paalidelige Dokument, man har, er kommet os sent til Kundskab, det er nemlig fra Vatikanet. Pavemagten havde allerede i Begyndelsen af det 11te Aarhundrede taget sig af Grønland og havde tilladt at henlægge de grønlandske kirkelige Forhold under Erkebispesædet i Bremen og senere under Erkebispesædet i Trondhjem. Nu viser det sig, efter at vi i lang Tid havde været fuldkommen uvidende om dem, og troet, at de forlængst vare tilintetgjorte, at Pave Nicolaus den Femte i Aaret 1448 har udstedt Skrivelser til Erkebispem i Trondhjem og Bisperne paa Island, hvori han underretter dem om, at han har modtaget de mest indtrængende Klager fra Grønland, at de deroppe have ladet ham vide, at de i en lang Aarrække havde været aldeles forladte af Møderlandet, at deres Kirker ikke havde havt Præster, og at deres Bispestole vare blevene ladet vakante. Dette er dog ikke ganske det rette Udtryk, thi medens vi ikke sendte nogensomhelst Hjælp derop, vedbleve vi dog trolig at udnævne grønlandske Biskopper, der albrig fatte deres Fod i Grønland, men blev ganske rolig herne; den sidste grønlandske Biskop døde i Maribo paa Lolland 1540. Denne Skrivelse, som paa det Indtændigste opfordrer Erkebiskoppen og Bisperne paa Island til at gjøre Fyldest og sørge for, at der blev sendt disse arme forladte Normænd Undsætning, synes slet ikke at have havt nogen Følge. Jeg skal nu ikke opholde mig ved, hvad der videre er sket. Det er bekjendt, at under Christian den Anden var det den ærgste Erkebiskop i Trondhjem, der med største Iver samlede alle de Efterretninger, der kunde findes, for at oplyse Forholdet til Grønland, og havde ifinde at gjøre en storartet Expedition dertil, det var Erik Valkendorf. Han blev landsflugtig, Christian den Anden blev styrtet, og dermed var Sagen forbi. Det er den Maade, hvorpaa man bedst kan forklare sig, at man har saa faa Oplysninger, idet Valkendorf, som det siges, havde samlet Alt, hvad han kunde faae, og paa sin Flugt